

## NOORD-BRABANDER.

Donderdag 22 Augustus.

DICERE VERUM QUID VETAT?

HORATIUS.

## KERKELIJKE STAAT

R O M E.

In de zitting der Academie van den Catholijken Godsdienst van den 20sten Junij heeft de heer *Barthélemy Cassas*, bibliothecaris van den Bisschop van Udine, eene redevoering uitgesproken over den aard en invloed der kerkelijke jurisdictie sedert den dood van *Karel de Groot*, tot aan het einde van het Pauschap van *Bonifatius VIII*.

Hij heeft de gebreken de opvolgers van *Karel de Groot* en de aan de kerk en de maatschappij door *Gregorius VII*, *Innocentius III* en *Bonifatius VIII* bewezene dienste voorgesteld, die zich met moed en kracht tegen de aanmatigingen der kerkelijke magt verzetteden. Hij heeft zich bijzonder toegelegd om dit te rechtvaardigen, vooral volgens de getuigenissen der protestantsche schrijvers, die in onze dagen ten aanzien der Pausen meer gematigd schijnen. De aanwezigen, onder welke getal zich Z. Em. de Kardi-naal *Tadini*, Aartsbisschop van Genua, onderscheide, hoorden deze geleerde redevoering vol kracht en sierlijke stijl en woonden deze plegtigheid bij.

## DUITSCHLAND.

FRANKFORT den 19den Augustus.

Van den Neder-Rhijn wordt van den 5den Augustus j. l. gemeld: sedert eenige dagen heeft zich bij ons het gerucht verspreid, dat Hgt. de Aartsbisschop van Keulen niet alleen in vrijheid, maar nog in zijne functien moest worden hersteld. Wij kunnen deze tijding van goeder hand tegenspreken; de prelaat is altijd nog zoo lijdend, dat hij wellicht buiten staat zou zijn om de pligten van zijnen roep te vervullen, en het gouvernement heeft nog geene genegenheid getoond om hem toe te staan naar zijn bisdom terug te keeren.

Van zijne zijde heeft hij ten dien einde geene poging gedaan, maar ook heeft hij beloofd om zijn tegenwoordig verblijf niet te verlaten. De Aartsbisschop van Keulen heeft de Aartsbisschop het gebruik der Baden te Aken hebben aangeraden; doch er is ten dien aanzien bij het gouvernement geene poging gedaan, welke hetzelfde voorzeker niet zoude weigeren, indien de staat van den zieke zulks vorderde.

(Augsburgsche Zeitung.)

— *Cochem*, 14 Augustus. Gisteren achter middag ontstond in het naburige *Senheim* brand, waardoor in nauwelijks twee uren tijds 124 gebouwen in vlam stonden en tot den grond toe werden vernield. De ingezetenen van *Senheim* waren meerendeels met veldarbeid bezig, toen door onvoorzigtigheid de brand uitbarste. Van alle zijden snelde wel een ieder ter hulp, doch ten gevolge van gebrek aan water was het niet mogelijk het geweld der vlammen te stuiten, welke, door de bijzondere ligging van het plaatsje en den naar verschillende rigtingen gaanden windstroom begunstigd, met ongelooflijke snelheid de overhand verkregen. Bij deze ramp zijn twee huisvaders het slagtoffer hunner edelaardige pogingen geworden; beide zijn heden ochtend aan de ontvangen kwetsuren overleden; daarenboven worden verschiddene menschen uit *Senheim*, *Merl*, *Zell* en *Brensch* vermist, die waarschijnlijk hunnen dood in den gloed hebben gevonden. De toestand der armen is boven alle beschrijving ellendig. De kerk, welke niet dan met de uiterste inspanning voor de naar reeds aangegrepen hebbende vlammen werd bewaard en thans van huisvesting beroofden tot verblijf verstrekt, levert een hartverscheurend schouwspel op. Mogten toch menschevrienden een penning afzonderen om het lot dezer ongelukkigigen eenigermate te verzachten.

(Rh. u. M. Zeitung.)

## ENGELAND.

LONDEN den 17den Augustus.

Den 16den Augustus is in het hoogerhuis de wet doorgegaan, houdende bepalingen omtrent het in dienst nemen van eene aanzienlijke politie-magt in de steden, waar zulk een maatregel tot handhaving der rust noodzakelijk is. Dienzelfden dag is het huis ook aanmerkelijk gevierd met de nieuw gewijzigde wet tot het te keer gaan van den slavenhandel, die, zoo als men weet, voornamelijk tegen Portugal gericht is, en welker noodzakelijkheid door de ministers on-

der anderen is aangedrongen door de verzekering, dat nog jaarlijks vele duizende neger-slaven, op schepen onder Portugesche vlag, uit Afrika naar Brazilië en Cuba werden gevoerd. De Hertog van *Wellington* heeft eene poging gedaan, om deze wet, even als de vorige van gelijken aard, te doen vallen, op grond, dat zij te vijandig tegen zulk een oud en bondgenoot als Portugal was. Ditmaal heeft hij echter de meerderheid der lords niet voor zich kunnen winnen, hoewel het schijnt, omdat die leden de vrees koesteren, dat men in Portugal aan de vernietiging van de afzetting van slavenhandel geven, als of het hoogerhuis de afschaffing van den slavenhandel niet ernstig wilde; hetgeen volstrekt de meening van lord *Wellington* niet was.

De onrustige toestand der fabrieksdistricten en de welingen der chartisten aldaar, blijven voortduren. In de eerste dagen der week, die met den 11den is begonnen, hebben de fabriekarbeiders, die aan den invloed van de leiders der chartisten onderworpen zijn, niet slechts op verschillende plaatsen uit den arbeid gestaakt, maar ook andere werklieden willen dwingen, om hetzelfde te doen en dus zoo als zij het noemen, nationale heilige dagen te houden. Meestal is echter de tusschenkomst der politie of der gewapende magt genoegzaam geweest om die pogingen te snipken. Eene bijeenkomst van fabriekarbeiders op eene heide bij *Rochdale* is, zoodra de gewapende magt zich vertoonde, uiteengegaan. Te *Bury* zijn de werklieden na den 12den en 13den heilige dagen te hebben gevierd zeer verheugd geweest, dat de fabriekanten den 14den weder aan het werk wilden laten gaan. Te *Bolton*, nabij *Manchester*, heeft daarentegen een werkelijk oproer plaats gehad. Den 12den heeft eene bende van 2000 chartisten die stad doorkruist en aan de vreedzame ingezetenen schrik aangejaagd. Den volgenden dag hadden er op nieuw samenrottingen plaats. Eenigen der belhamels werden door de gewapende magt gevat, zijnde het aantal door de stad in dienst genomen constapels toen tot 1500 vermeerderd. Bij het wegvoeren der chartisten trachten zij te bevrijden; zij hebben ook de constapels teruggedreven, en zijn in het raadhuis, waar de gevangenen bij voorraad opgesloten waren, doorgedrongen. Sommigen der opgewondensten uit den volkshoop hebben pogingen, om het raadhuis in brand te steken, gedaan. Nu echter ontvingen de aangerukte troepen bevel, om op den oproerigen hoop met scherp te vuren, hetgeen het gewenschte gevolg had.

De straten waren weldra schoon geveegd, en 24 der gevangene oproermakers werden, onder geleide van Dragonders, naar *Liverpöl* gebracht, waar zij voor de Assises zullen moeten terecht staan. Er zijn bij dezen strijd wel gekwetsten, maar naar het schijnt geene dooden gevallen. Nabij *Chester* heeft de overheid niet minder dan 5000 geweren, die aldaar op eene geheimzinnige wijze waren aangevoerd in beslag genomen. Volgens sommigen waren deze wapenen voor de Chartisten bestemd; doch anderen meenen, dat men voornemens was, om ze ten behoeve der Carlsten in Spanje binnen te smokkelen. Nog zijn er, volgens welke alles op een misverstand berustte en de geweren van regeringswege waren afgezonden, om de gegoede burgers in tijd van nood daarmede te wapenen.

De bekende Predikant *Stephens* heeft den 15den te *Chester* voor eene regtbank van gezworenen te regt gestaan, als beschuldigd van het volk tot gewapend oproer te hebben opgeruid. Hij heeft zich zelf met buitengewone bekwaamheid verdedigd en het doen voorkomen, als of hij een grootmoedige voorspraak der behoeftige klassen tegen de dwingelandij, waaronder dezen thans in Engeland zochten, was. Hij is echter schuldig verklaard en tot 18 maanden gevangenisstraf veroordeeld.

— Tegen het einde dezer maand worden de Koning en de Koningin der Belgen in Engeland verwacht.

— De Lords hebben, na eenige discussien, tot de derde lezing der wet op de politie te *Birmingham* besloten, en verscheiden andere wets-ontwerpen, ook dat op de onderdrukking van den slavenhandel, het laatste echter met aanmerkelijke wijzigingen, goedgekeurd.

Op eene vraag van Lord *Ellenborough* is, door den eersten mi-

nister *Melbourne* in het Hoogerhuis geantwoord, dat hij bereid was om de papieren ter tafel te brengen, welke tot de jongste gebeurtenissen in China betrekking hebben, maar dat hij geen later officieel bericht heeft omtrent de uitdaging in het bekende decreet waarbij de rijkhandel verboden wordt plaats heeft gegrepen. Ingevolge heeft zijn Lordschap gezegd, dat geene nadere officiële dépêches omtrent den oorlog in Engels Indie ontvangen waren.

Het Lagerhuis heeft in weerwil der tegenkanting van den heer *O'Connell* en anderen, de wet op de Iersche Bank in comité behandeld. Genoemd lid gaf zijn voornemen te kennen om tot het laatste toe zich tegen de aanneming dier wet te verzetten.

In onderscheidene districten van Engeland blijft het nog altijd onrustig. Te Bolton is noch nader een oproer uitgebroken, dat wel door de militaire magt gedempt is, maar waarbij twee onderscheiden personen gekwetst zijn geraakt en twee het leven hebben verloren. In verschillende naburige fabriekplaatsen hebben de werklieden den arbeid gestaakt, en te Chester is eene voorraad van wapenen en amunitie in beslag genomen, die vermoedelijk bestemd waren om door de Chartisten bij het ten uitvoer brengen hunner oproerige plannen gebezigd te worden. Verscheiden menschen zijn in hechtenis genomen.

— Uit Brazilië is tijding ontvangen, dat twee vaartuigen onder Portugesehe vlag door een Engelsch oorlogschip genomen zijn, kort nadat zij de haven van Rio-Janeiro verlaten hadden, op vermoeden dat zij als slavenhalers waren uitgezonden.

— De blokkade der havens van Buenos-Ayres werd, volgens de laatste berichten, nog met de grootste strengheid doorgezet.

## FRANKRIJK.

P A R I J S, den 18den Augustus.

### TELEGRAFISCHE DEPÊCHES.

*De Consul van Frankrijk aan den Minister van Buitenslandsche zaken.*

*Malta den 10den.*

Het Engelsch eskader is den 5den Augustus in de baai van Beischa aangekomen en is op eenige uren van den Admiraal *Lalande* op anker gaan liggen. Deze tijding is te Malta door de *Hydra*, eene sloomboot, door den Admiraal *Stopford* afgezonden, overgebracht; dit schip had geene berichten uit Constantinopel. Den 10den dezes middags, ten drie uren, had het op de hoogte van de kaap Matapan een Fransch schip ontmoet, gaande naar het Oosten.

*De Agent van buitenslandsche zaken te Marseille aan den President van den raad.*

Deze telegraphische dépêche is te Marseille door de Engelsche pakketboot *de Hermes*, komende uit Malta overgebracht.

— De baai van Beischa is een ankergrond dicht bij de Dardanellen.

— Eene dorpbewoonster van Estramadura, is den 1sten dezer van vier welgeschapene dochters bevallen, de moeder is kort van gestalte en heeft eene merkwaardige gezetheid.

— Tijdingen uit Confans deelen geruststellende berichten nopens den staat van Mgr. den Aartsbisschop van Parijs mede; eene aderlating heeft eene groote beterschap te weeg gebracht en den Prelaat eenige uren rust verschaft.

— De dagbladen van Bordeaux, melden gisteren de aankomst in die stad van Mgr. den Kardinaal *Isoard* en thans leest men in de dagbladen van Marseille: Z. Em. de Kardinaal *Isoard*, Aartsbisschop van Lyon is in onze stad aangekomen. Gisteren heeft hij op het Bisdom met Mgr. *de Latil* gedineerd. De tafel van Mgr. had alzoo twee Kardinalen Aartsbisschoppen en twee Bisschoppen vereenigd.

— Uit Toulon meldt men van den 12den dezer, dat de schepen *de Montebello* en de *Santi-Petri* nog op de reede liggen; men zegt dat het gouvernement dezelve terughoudt tot dat dépêches uit den Levant zullen aangekomen zijn, want het is mogelijk dat die dépêches ongunstige berichten zullen inhouden om de inscheping van troepen noodzakelijk te maken. De stoomboot *de Castor* is in aller haast met dringende dépêches voor de Admiraals *Lalande* en *Roussin* verzonden; dezelve moeten binnen twaalf dagen terug zijn.

— Berigten uit Madrid van den 11 Augustus houden in dat de heer *Caramolino*, Minister van binnenlandsche zaken zijn ontslag heeft aangeboden. De ongunstige uitslag der verkiezingen is voor het ministerie eene beweegreden om af te treden, doch men geloofde dat het aanbod tot ontslag niet zal worden aangenomen.

## BELGIE.

RUSSEL, den 19den Augustus.

— Een brief uit Constantinopel van den 1sten Augustus meldt dat de Porten oogenblik dat de Prins *Mehemet-Ali* zoon van *Mehemet-Ali* zoon van de Prins *vo Meherich* is aangekomen ten gevolge waarvan de vertegenwoordigers der vijf Mogendheden zich vereenigd en gezamenlijk eene nota aan het turksche gouvernement hebben berigt om alle onderhandelingen met *Mehemet-Ali* te staken en de vijf Mogendheden te laten handelen.

Overeenkomstig deze nota heeft de Porte aan *Mehemet* doen verklaren, dat zij de zorg om dit geschil te vereffenen, aan de Mogendheden overliet.

Het is opmerkenswaardig dat de correspondentie van de *Augsburgsche Zeitung* voorafgegaan is van het dubbel kruis, hetwelk een officieel karakter aan deze tijding geeft, welke geheel tegenstraf al de ongerijmde berichten eener Russische tusschenkomst en nog meer het verbranden der vloot van dat keizerrijk. Er bestaan te gewigtige redenen die zich tegen vijandige daden voor Europa van de zijde van Keizer *Nikolaas* verzetten, en eene tusschenkomst zoude zeer gewaagd voor hem zijn die de banden met zijne naburige Mogendheden wel eens zouden kunnen verbreken.

— H. H. MM. de Koning en de Koningin zijn met een talrijk gevolg te Ostende aangekomen.

## NEDERLANDEN.

'S-HERTOGENBOSCH, den 21sten Augustus.

Morgen zal de 3de verjaardag van Z. K. H. *Willem Frederik Nikolaas-Albert*, zoon Z. K. H. Prins *Frederik* der Nederlanden op de gebruikelijke wijze alhier gevierd worden.

— In den avond van laatstleden maandag omstreeks acht uren ontdekte men in den Graan of Korenmolen van den Heer *Theeuwens* c. s. staande en gelegen aan de *Hammerpoort* alhier, eene hevige brand, welke bij eenen harden Zuid-Westenwind zoo spoedig toenam, dat weldra het geheele gebouw met de vier roeden in lichte laaije vlam stonden.

Dadelijk snelden de brandspuiten naar de plaats van den brand, doch in weerwil van alle aangewendde pogingen om het vuur meester te worden, is zulks niet kunnen gelukken, en is alzoo de molen met de zich daarop bevindende granen geheel in de asch gelegd; gelukkig dat de wind uit het Zuid-Westen woei en de vlammen over de stads wallen sloegen, anders had deze brand zeer noodlottige gevolgen kunnen hebben, doordien de magazijnen van olij, traan, pek, veer, enz. van de *Heerongero* *Spiering*, *haterij* de daarbij gelegene olijmolens en belendende huizen in het grootste gevaar verkeerden. De oorzaak van den brand is tot nog toe onbekend. Er bevond zich niemand op den molen, welke gesloten was; ondertusschen is het gebouw voor brandschade verzekerd.

— Bij 's Konings besluit van den 17den dezer, is de Minister van Financien gemagtigd om alsnu, zonder openlijke deelneming of inschrijving, gevolg te geven aan de uitgifte van het kapitaal van vijf miljoen guldens in losrenten, ten laste van de Overzeesche Bezittingen, daargesteld bij de Wet van den 22sten December 1838 (*Staatsblad no. 50*), welke uitgifte, tot dus verre, ten gevolge van het tweede lid van artikel 1 van het berigt van den 6den Februarij dezes jaars, was aangehouden.

— Naar men verzekert zijn door het Departement van Oorlog de noodige bevelen uitgevaardigd tot de finale ontbinding der mobiele schutterij, welke den 1sten September aanstaande geheel moet zijn afgeloopen.

— Naar men verneemt zullen er weder proefstogten met de locomotief op den Amsterdam-Haarlemmer-Spoorweg gedaan worden, des morgens ten 5, 7, 9 en 11 ure van af de stad Haarlem.

Wij zijn verder onderrigt dat de voorgestelde plegtigheid der opening van den Spoorweg naar Haarlem, welke op 24sten dezer zoude plaats hebben, heeft moeten uitgesteld worden, door het gebrek van aanvoer van meerdere locomotives uit Engeland, welke vertraging moet worden toegeschreven aan de stoornis der openbare orde daar te lande, en wel inzonderheid op de plaats waar deze stoomslepers worden vervoerd, stuch wordt het berigt der afzending dagers te gehooft gaten, wanneer dezelve spoedig hier kunnen aankomen, en in werking gebracht, voor overigen de spoorweg van alles gereed is. De onderscheidene employés bij den spoorweg zowel bij het technische als administratieve departement zijn dezer dagen door den raad van administratie benoemd en aan de belanghebbende derzelve aanstelling uitgereikt.

### DE GRAAF VAN SPIEGEL.

Op een oogenblik waarop de Catholijken met angstvalligheid den loop dier geheime vervolging nagaan, welke het Pruisisch gouvernement tegen het Catholicismus voortzet, zal men niet zonder be-

langstelling den brief van wijle den Graaf Von Spiegel, Aartsbisschop van Keulen, geschreven aan een zijner ambtgenooten in het Episcopaat onder dagteekening van den 23sten Januarij 1832, lezen. In dezen brief wordt de wezenlijke toedragt der Godsdienselijke zaken, zoodanig als dezelve was tijdens Mgr. von Spiegel nog leefde, mitgelégd en kan dieffen in antwoord op de zóógenaamde regtvaardiging (*Justificatie*) door het Pruisisch gouvernement bekend gemaakt. Dezelve bewijst in de tweede plaats dat de breve van Pius VIII den Aartsbisschop van Keulen twee jaren naderhand, ten gevolge van de door Pruisen, even als in andere staten, tegen de vrije Communicatie met den H. Stoel gelegde hindernissen, nog niet medegedeeld was. Dezelve bewijst eindelijk de wezenlijke gevoelens van den Aartsbisschop von Spiegel, voor dat het aan het Pruisisch gouvernement gelukt was om hem te doen wankelen.

Deze brief is voor de eerste reis in het zevende deel der *Theologia dogmatica* van Pater Perrone, hoogleeraar in de Godgeleerdheid te Rome, hetwelk sedert kort uitgegeven is, bekend gemaakt. De schrijver, die den brief wereldkundig heeft gemaakt, betreurt dat de al te ongelukkige Aartsbisschop in die gevoelens niet volhardt heeft. Reeds zegt hij, zou hem God der loon zijner getrouwheid hebben gegeven.

Ik druk aan Uwe Grootheid de diepe erkentelijkheid uit, welke ik voor den rijken inhoud des briefs, waarmede D ezelve mij onder dagteekening van den 14den dezer maand gewaardigd heeft te verzoeken, verschuldigd ben. Deze brief is in velen opzichte voor mij zeer onderwijzend geweest. Ik heb daarin bovendien mijne overtuiging gevonden, dat de loopbaan van ons Catholijke Bisschoppen in deze staten van het Duitsche bondgenootschap overal met doorren, bezaaid is. Wij hebben moeite om ons staande te houden en om, zoo als het behoort, en op een wezenlijke en vruchtgevende wijze (*in realitate et efficacitate*), de verplichtingen te vervullen, welke ons ten aanzien onzer toevertrouwde kudde zijn opgelegd. Uwe Grootheid verlangt mijne wijze van zien nopens den loop, welke in de gemengde huwelijken gevolgd moet worden. Ik haast mij aan uw verzoek te voldoen, hoezeer mijne wijze van zien niet overgenstemt met den inhoud van het stuk, hetwelk Uwe Grootheid mij vertrouwelijk hebt medegedeeld.

Gezien het bevelschrift van het koninklijk kabinet onder dagteekening van den 17den Augustus 1825, betrekkelijk de gemengde huwelijken, gezien, zeg ik, dit bevel, hetwelk eenen diepen aanslag op de Constitutie der kerk en eene schending is, heb ik vermeend de kennis van al de gemengde huwelijken den pastoors te moeten opnemen en die tot mij te doen behooren, ten einde de hieraan aanstaande gevaaren te voorkomen, en alle aanstaande, gelegenheid voor te voorkomen.

Een Pastoor is niet gemagligd de vergunning te verzoeken, om bij een huwelijk tegenwoordig te zijn (*licentiam assistendi*), dan voor zoo verre de aanstaande echtgenooten eene vrijwillige verklaring gegeven hebben, dat al de kinderen in den Catholijken godsdienst zullen worden opgevoed. Bij gevolg laat ik de afkondiging der roepen toe, wanneer men dezelve vraagt. Indien er geen beletsel ontdekt wordt, levert de Pastoor aan de aanstaande echtgenooten eene verklaring, door welke hij bewijst dat de afkondigingen gedaan zijn en er geene verhindering die het huwelijk onwettig maakt, gevonden is. Indien de huwelijks plegtigheid voor den Protestantschen leeraar gedaan is, is het huwelijk geldig, zelfs in *foro ecclesiastico* en onverbreekbaar voor de Catholijken echtgenoot; doch het blijft ongeoorloofd; en het is om die reden dat de Catholijke echtgenoot zich onder het gewigt der kerkelijke censuren bevindt en men kan hem niet te hulp komen dan in de regbank der biecht en door het Sacrament van boetvaardigheid, *praesens praesentis*.

Al wat zich van deze praktijk verrijdert, welke voor mij smartelijk en vol verlegenheid is, beschouw ik kerkwettiglijk onwettig. Mijne wijze van handelen heeft, wel is waar, tegenkanting van de zijde der hoofd-autoriteiten van den staat gevonden; de discussien zijn tot zelfs bij het zichtbaar hoofd onzer heilige kerk gekomen, en eene beslissing van den Paus zal altijd voor mij, zoo als alles belooft eene gedragslijn zijn, daar bovendien de kerkregelen der concilien en andere door den Paus of door de Heilige Congregatie te Rome over de door de kerk verwenschte gemengde huwelijken tot steunpunt mijner handelingen dienen.

De goede verstandhouding, welke tusschen uwe Grootheid en de hoogleeraren der Catholijke godgeleerdheid, aan de Protestantsche universiteit toegelaten, heerscht, strekt mij tot veel genoegen; hieraan zal het mogelijk zijn eenen heilzamen invloed op het onderwijs en de opvoeding der leerlingen in de godgeleerdheid uit te oefenen. Maar wat het examen *pro admissione ad seminarium episcopale* aanbelangt, dit examen komt mij voor door den staat gedaan

te zijn, want Mgr. de Bisschop is niet alleen als assistent toegeaten. Deze staat van zaken is noch minder ongenoegen voor den Bisschop en inbreukmakend op de regten der kerk. Het naderen van de vaste heeft mij de plicht opgelegd aan mij diocesanen eenen herderlijken brief over het gedrag, hetwelk zij, in deze tegenwoordige tijden, altijd vol onderdrukking, te volgen hebben, te rigten.

Ik neem de vrijheid daarvan voor uwe Grootheid een exemplaar te voegen en de verzekering mijner onbepaalde hoogachting te herhalen.

Keulen den 23sten Januarij 1832. Van uwe Grootheid de zeer gehoorzame dienaar Ferdinand Spiegel Graaf van Deuzenberg Aartsbisschop van Keulen.

Wij zijn dit afschrift aan de welwillendheid van een achtbaar man, die zich thans te Rome bevindt verschuldigd en durven daar van de echtheid verzekeren. (*Nouvelliste des Flandres*).

## TONGBLAAR.

De reerarts H. W. Hentze heeft vermeend den houders van vee geene dienst te doen met enige voorbehoedmiddelen tegen deze ziekte kennelijk te doen worden, alsmede eenige herkenningverschijnselen dezer ziekte aan te toonen, waardoor ieder veehouder in de gelegenheid gesteld wordt, om met de volgende aan te wenden middelen de groote hevigheid en het gevaar dezer ziekte zoo veel mogelijk tegen te gaan, en de goedaardigste soort zelfs geheel te herstellen.

De eigenlijke benaming dezer ziekte is: tongbrand of pestblaar. Deze ziekte woedt dikwijls zeer besmettelijk, en bepaalt zich niet alleen bij de koeijen, maar heerscht ook bij paarden, schapen en varkens.

Zij bestaat, wanneer wit-gele, rood-gele of zwart-gele blaasjes of blaren op, of naast de tong zichtbaar worden, welke hoe langer zoo dieper om zich wegvreten en waartuit eindelijk zeer gevaarlijke brandgezwellen kunnen ontstaan. Voor het doorbreken dezer blaasjes, hebben de dieren gewoonlijk eene zeer heete tong en eenen stinkenden adem, doch overigens schijnen zij meestentijds gezond te zijn. Zij eeten en drinken met graagte, zelfs dan nog, wanneer de ziektestof reeds bij hen aanwezig is. Terwijl de blaasjes doorbreken, kwijlen de dieren sterk en de tong is met een taaiachtig speksal of slijm bedekt.

Het is nog niet genoegzaam bewezen, wat eigenlijk de stellige oorzaak dezer ziekte zij; doch het is vrij zeker, dat men de gesteldheid der lucht, de soort van voeder en het vuile met insecte gevulde drinkwater als de naaste oorzaken mag aannemen, te meer, daar ook de blaasjes geheel vallen door dezelve worden aangetast.

Wanneer deze ziekte ergens mag uitbreken, zoo moet men elken dag iedere koe, welke door dezelve is aangetast geworden, naar de tong zien, dezelve aanstonds goed wasschen en reinigen met zout water, en niet de dieren zout water ingeven, daar hun zulks hiervoor in geen deele dienstig zoude zijn, omdat hierdoor inwendig eene te groote prikkelbaarheid ontstaat, wanneer hun hiervan te vaak en te veel toegediend wordt.

Bij deze reiniging zal men nu al spoedig ontdekken, of de tong heeter dan naar gewoonte is, en of zich somtijds ook al blaasjes mogten gevormd hebben. In het eerste geval moet men zeer op zijne hoede zijn, en in het tweede de blaasjes zoo spoedig als doenlijk is met eene schaar doorsnijden en openen, vervolgens de wonde met eenen goed in azijn en zout gedoopten linnen lap van de daar uitlopende scherpe vochtigheid zuiveren. Outdekt men bij het openen van den bek reeds de brandgezwellen, dan beijvert men zich, dezelve zoo spoedig mogelijk weg te nemen. Men neemt eene blikken of tinnen lepel, welke van voren scherp gemaakt is, en krabt daarmee het gezwel geheel weg; bij welke bewerking men echter de hand met eene lap omwoelen moet, daar de uitvloeiende etter schadelijk voor het vel worden kan.

Tot uitwassching dezer gezwellen gebruikt men honing, water en zout, en men dient zulks des daags eenige malen te herhalen. Door dit wegkrabben en uitwasschen van het gezwel wordt echter alteen het uitwendige gevaar afgekeerd en de radicale genezing eerst mogelijk gemaakt. Het gebruik van doelmatige inwendige middelen mag nu niet verzuimd worden. Men neme poeder van *Angelica wortel, jeneverbessen, anijszaad*, van ieder drie looden, kamferpoeder vier looden, en make hieryan met den noodigen honig eenen slijpot, waarvan men iedere koe 3 a 4 malen 's daags eene dosis ter grootte van een klein hoenderei geeft.

Gedurende de ziekte laat men het den dieren niet aan goede verzorging en oppassing ontbreken, en geve hun bij voorkeur voedende drank b. v. van meel, van lijnkoek of van iets dergelijks bereid; al het harde en drooge voeder diene men zoo veel mogelijk te vermijden.

# ADVERTENTIEN.

Heden beviel zeer voorspoedig van eene welgeschapene  
Dochter, **JOHANNA WILHELMINA**  
**VAN RERUM**, geliefde Echtgenootte van  
**J. B. T. VAN ROSSEN.**

Dordrecht,  
19 Augustus 1839.

## UIT DE HAND TE KOOP.

Eene wel geconditioneerde **BIL L A R D** met toebehooren  
voor eene zeer geringe prijs, iemand hierop reflecterende,  
gelieve zich te adresseren bij **H. T A A B E** te **HELMOND.**  
*Brieven Franco.*

\*.\* De Ondergeteekende, op de Kruisstraat Letter G. No. 217  
gewezen Compagnon van het huis **VERNERT MIVION** en  
**VAN DER VEN**, verzekert bij deze aan het geëerd publiek  
door zijne uitgebreide relatien met de **CRISTAL** en **GLASBLA-**  
**ZERIJEN** en door Stoomgedrevene Cristal Slijperij te **Maas-**  
**tricht** gevestigd, eene zeer Prompte en Civile bediening in  
alle soorten van **CRISTAL** en **GLASWERK**, **LAMPEN**, **BALLONS**,  
**TAFEL**, **DESSERT** en **DRINKSERVIESEN**, in allen Smaak of na  
Modellen aan diegenen, welke hem met hunne orders, hetzij in  
het groot of klein zouden willen vereeren; verder verzekert hij  
door eene nu geregeldde Communicatie van vervoer op **Maas-**  
**tricht** eene spoedige bediening in alle bij te makene stukken  
voor alle Dessert- en Drinkserviesen enz.

**VERNERT.**

\*.\* Op Woensdag den 4den September 1839, des namiddags  
ten Vier Uren, zal in het **ZINNELOOSHUIS** athier  
verkocht worden den **A F B R A A K** van een gedeelte van  
het **Oude Binnen-Gebouw**, zullende op den 2de en 3de  
van die zelfde Maand des voormiddags ten twee uren daar-  
van aanwijzing worden gedaan.



\*.\* De beide te **Eindhoven** residerende Notarissen  
zullen voor hunne Principalen op den 2den Sep-  
tember 1839 Provisioneel, en op den 16den der-  
zelfde maand Finaal, telkens in het Koffijhuis den  
**GULDEN KOP** te **Eindhoven**, des namiddags om  
4 ure, in het Openbaar verkoopen:

Eene sterke en wel ingerigte **HUIZINGE** met  
**E R F**, staande en gelegen te **Eindhoven**, aan de regter-  
straat bij de Roomsche Kerk, Kadastraal Sectie A, No. 249  
en 250, dit **HUIS** bevattende ruime beneden- en boven Kam-  
mers, Vertrekken, Zolder, Keuken, Keider, Pomp en eene  
**WONING** of **HUIS** daarachter, is door deszelfs schoone  
en gunstige ligging, aan de meest bezochte straat der stad,  
zeer geschikt voor onderscheidene peringen en bedrijven; in  
haar en gebruik bij den heer **A. J. V E R V O R T**,  
Apotheker, tot 10 Augustus 1840.

## GRANENMARKT.

*Te Amsterdam van Maandag den 19de Augustus.*

Tarwe meer handel, wel zoo graag, 126 p. o. wtb. Poots, f 405;  
127, 128 p. n. b. dito f 370, 380; 129 p. minder dito f 365;  
123 p. n. dito f 340; 124 p. o. en n. dito f 350; 127, 132 p.  
Kub. f 270, 305; 120 p. o. Rost. f 315; 131 p. j. Kleefs. f 354;  
130 p. n. Geld. f 365; 125 p. j. Oostvr. f 317, 119, 128 p. j.  
Gron. f 280, 360; 128 p. n. r. Koningsb. f 350.

Rogge aan benodigden tot vorige prijzen; 121, 124, 126 p. n.  
Overijs. f 179, 192, 196; 121 p. o. Munst. f 210; 118 p. o.  
Drents 206; 116 p. n. Siles. f 164; 117, 120 p. n. Pruis. f 162,  
175; 126 p. o. Overz. f 235; 117 p. Arch. f 155; 118 p. Riga  
f 160.

Garst zonder handel.  
Haver prijshoudend, 84 p. dikke f 105; 79 p. o. Voer f 85;  
76 p. dito f 94.

Boekweit ruim prijshoudend; 112 p. Vries f 205; 119 p. Nyk.  
f 230; 115 p. Steenb. f 224.

Koolzaad 1 f. vl. hooger, Overm. 51 p. vl. Oud Noordsstrand 45  
p. vl. Oud Elve 42 p. vl., Betswisch 50, 49 p. vl., Zeeuws 48 p.  
vl., Gron. Ayeelzaad 43 p. vl.

Lijnzaad in een doen, 107 p. Koningsb. f 225, 100 p. dito f 215  
105 p. dito f 230, 103 p. dito f 227.

Raapolie was iets wiltiger, per 61w. f 33, Vlieg. f 31, 32,  
Sept. f 31, 32, Oct. f 31, 32, Nov. en Dec. f 32, 31, Mei 1840  
f 32, 31.

Lijnolie per 61w. f 28, Vliegend f 27, Hennep-Olie per 61w.  
f 33, Vliegend f 32, 31.

Raapkoeken f 58 à 62. Lijnkoeken f 8 à 9.

## BINNENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

BEURS VAN AMSTERDAM.

*Heden, Maandag 19den Augustus. 4 1/2 Ure.*

Werk. Sch. 2 1/2 pCt. 54 1/2, Dito 5 pCt. 102 1/2, Kansh. f 26 1/2,  
Am. Synd. 4 1/2 pCt. 98 1/2, 1, Handelsm. 173, 172 1/2, Oost-Indie 5  
pCt. 100 9/16, Ardoins 85 p. sl. 18 1/2, 18, Oude Bussen 104 1/2, Roe-  
bels 6 pCt. 68 1/2, Metalliek 104 1/2, Braziliën 78 1/2, 1, Mexikanen 24  
1/2, 21 1/2, 1.

*Te 's Hertogenbosch, bij D. A. A.*

## BUITENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

De Beursprijzen waren den 20sten te Brussel de 2 1/2 pCt. 55 1/2, de  
pCt. 101 1/2, de 4 pCt. 91 1/2 de 3 pCt. 71 1/2. De Ardoins te Antwerpen  
18 1/2, 18.

SCHIEDAM den 19den Augustus.

Jenever het Nederl. Vat, zonder Fust. . . f 22,00  
Amst. Proef het Nederl. Vat, zonder Fust. . . - 24,75

## Latere Berigten.

PARIS, den 19den Augustus.

Volgens het officiële avondblad heeft **Ibrahim**, de overwinnaar  
zich te Marasch stil gehouden. **Mehemet** onderhandelt met den  
Grooten Heer. Rusland maakt geene militaire voorbereidselen meer  
de beide Engelsche en Fransche vloeten zijn aan den mond der **Dar-**  
**danelen** vereenigd, alwaar naar alle waarschijnlijkheid het oosten-  
rijksche eskader zich zal vereenigen; dit is het kort verslag der  
laatste berigten die uit het Oosten ontvangen zijn. Deze tijdingen  
zijn geruststellend voor de vrede van Europa. Frankrijk heeft overal  
eerder dan iemand maatregelen genomen. Het is een fransch ge-  
zant die den overwinnenden loop van **Ibrahim** heeft tegenge-  
houden en het is ook de fransche vloot die het eerst te **Tenedos** is  
aangekomen.

Wat nu ook de rigting zij welke de zaken van het Oosten zullen  
nemen, Frankrijk kan zeker zijn dat het waardiglijk op het tooneel  
der gebeurtenissen is vertegenwoordigd.

— Men meldt uit Toulon van den 15den Augustus:

Eene Telegrafische depêche rondom aan alle diensten medegedeeld,  
schrijft voor om *aanstonds* de bombarde de **Cyclope** te ontwapenen.

Bij eene andere Telegrafische depêche van daags te voren beveelt  
de minister van marine den admiraal zee prefect om de fregat de  
**Thetis** onmiddellijk te wapenen. Deze fregat gaat naar de zee  
van het zuiden onder het bevel van den zee Kapitein **Buglet**, die  
deze statie zal kommanderen.

De **Montebello** en de **Santi Petri** vertrekken morgen naar den  
Levant. Beide vertrekken zonder hun personeel voltallig te hebben;  
er ontbreken ongeveer 400 man. De Korvet de **Marne** en de **Belle**  
**Poule**, die uit Brest en Cherburg verwacht worden, zullen het  
Contingent matrozen voor deze twee schepen overbrengen, welke  
bij de eerste gelegenheid naar den Levant zullen vertrekken.

— Uit Madrid wordt van den 11den dezer gemeld:

Den 7den heeft het noorder leger zich in beweging moeten  
stellen; het had ransoenen tot den 10den. Men veronderstelde dat  
het de rigting naar **Vitoria** over **Murguia** moest nemen.

De dagbladen dier stad houden geen bijzonder nieuws in. De  
nieuwsbladen werken aanhoudend om het ministerie omver te werpen.  
De Hertog der Overwinning is te **Vittoria** aangekomen.

*Bajonne 16 Augustus.*

De opstand van het 5e Bataljon van Navarre is te Vera niet be-  
teugeld. De junta der verbannen gevestigd te **Guetara** verbeent  
onderstand aan de opstandelingen.

**Don Carlos** zou genootzaakt zijn geweest **Lesaca** te verlaten en  
**Espartero** zou te **Durango** gekomen zijn.

Het hoofd van den opstand is **Don Juan Echevarria** met wie  
**Don Carlos** eene conferentie van vele uren te **Lesaca** gehouden heeft.

BRUSSEL, den 20sten Augustus.

Berigten uit Londen van den 17den dezer houden in dat het de-  
partement van buitenlandsche zaken, na een onderhoud van **Lord**  
**Palmerston** met den Minister van Rusland, Frankrijk, Turkeye en  
Oostenrijk te hebben gehad, op dien dag koeriers met depêches  
voor de Engelsche Ministers te **St. Petersburg** en te **Constantinopel**  
gezonden heeft.

De Kabinetraad was tevens bij **John Russell** vergaderd geweest.  
Mede waren te Londen berigten uit **Buenos Ayres** van den 20sten  
Mei ontvangen, volgens welke het gouvernement een decreet had  
bekend gemaakt, houdende dat de Minister van buitenlandsche za-  
ken gemagtigd is eene overeenkomst met den Engelschen Minister  
te sluiten, betrekkelijk de geheele afschaffing van den slavenhandel.

— Men verzekert dat de Koning en de Koningin maandag den  
26sten dezer naar Engeland zullen vertrekken, alwaar zij een be-  
zoek aan hunne doorluchtige Nicht, de Koningin, zullen geven.

De heer **Thiers** heeft bij **Z. M.** den Koning, tijdens zijn verblijf  
te **Ostende**, een bijzonder gehoor gehad.

De Graaf **Felix de Merode** is van zijn landgoed van **Trelon**  
vertrokken om eene reis naar **Italië** te doen.

— Dit Mons wordt van den 18den Augustus gemeld:

Mejufvrouw de **Spaengen**, welke eenige dagen geleden overleden  
is, heeft onder meer andere godvruchtige legaten aan het fabriek  
der kerk van den **H. Wandru** een huis gemaakt ter waarde van  
meer dan 20,000 franken en eene somme van 8000 fr. voor het  
celebreren van 1000 missen. Haren geheelen inboedel, die zeer  
aanzichtelijke is, heeft zij aan den armen afgestaan.

— Men verneemt dat de abbé **Laurant**, geboren te **Aken** en  
thans Pastoor te **Gummenich**, bisdom van **Luik**, tot Vikaris Apoc-  
tolijk voor de Hanzeesteden is benoemd en zijn zetel te **Hamburg**  
zal vestigen. Men voegt er bij dat hij in België de bisschoppelijke  
wijding zal ontvangen, alvorens naar zijn post te vertrekken.

DE ROOIJ, Boek- en Courantdrukker.